

Zaaknummer : 2025-010924
Documentnumm :
Kenmerk :
Bijlagen :
Beh. ambtenaar : Suzanne Felix
Telefoonnumme : (020) 31 44 888
E-mailadres : info@diemen.nl

Aan

Fractie van de Ouderenpartij Diemen en de VVD

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen Ouderenpartij Diemen en de VVD
over het COA

Datum

16 oktober 2025

Geachte fractie van de Ouderenpartij Diemen en de VVD,

Op 28 augustus, 4 september, 23 september en 30 september heeft u, de raadsfractie van de Ouderenpartij Diemen, schriftelijke vragen gesteld over het COA. De vragen van 30 september zijn gezamenlijk met de VVD ingediend. Onderstaand treft u de antwoorden op uw vragen, conform artikel 48 van het Reglement van Orde.

De afgelopen periode was het COA veelvuldig in het nieuws. Ook wij volgen die nieuwsberichten nauwgezet. Wij bespreken deze actualiteiten voortdurend met het COA en met regiogemeenten. Op deze manier bewaken we continu de kwaliteit van werk die het COA levert, diens kerntaak de opvang en begeleiding van asielzoekers in Nederland is, en monitoren we onze samenwerkingsafspraken. Voor de volledigheid nemen we u nog mee in het proces rondom alle afspraken die zijn gemaakt. Op 13 februari 2025 heeft het college met u gesproken over de uitgangspunten die het college heeft gebruikt als startpunt voor de bestuursovereenkomst. Deze uitgangspunten gingen onder andere over de grootte en duur van de opvang, de voorzieningen, de eisen m.b.t. veiligheid en financiën en meer. De gemeente en het COA sloten vervolgens eind april 2025 deze bestuursovereenkomst. Hierover bent u op 25 april 2025 geïnformeerd door middel van een Informatie van het College. Met de bestuursovereenkomst zijn we een langdurige samenwerking aangegaan. Wij hebben duidelijke afspraken gemaakt in deze overeenkomst over verantwoordelijkheden, veiligheid en kwaliteit van de opvang en zien actief toe op de naleving daarvan. Tevens hebben we aanvullende werkafspraken vastgesteld (deze heeft u ook ontvangen op 25 april 2025) en volgt er nog een veiligheidsplan met het COA. Deze twee laatst genoemde documenten bieden ruimte voor aanvullende concrete en lokale afspraken, indien dit nodig blijkt. Bijvoorbeeld na input van een omwonendenoverleg, de plek waarbij het gemeente en het COA in verbinding staan met inwoners en andere belanghebbenden (zoals de politie en ondernemers in de buurt). Wij hebben vertrouwen in de samenwerking met het COA. Daarbij nemen we als gemeente onze verantwoordelijkheid, mede in het licht van de Spreidingswet, om de opvang van asielzoekers te gaan realiseren.

Vragen 28/8

1. Hoe vaak heeft het COA in de afgelopen jaren aangifte gedaan van criminele activiteiten binnen en rondom hun Amsterdamse locaties?

De gemeente beschikt niet over cijfers van aangiftes die door het COA zijn gedaan. Het doen van aangifte

van criminele activiteiten binnen en rondom opvanglocaties is de verantwoordelijkheid van het COA zelf. Wij willen daarbij benadrukken dat aangiftes in de omgeving van een opvanglocatie niet per definitie verband houden met de opvang of haar bewoners.

Voor informatie en cijfers over aantallen incidenten (overtreding huisregels en vormen van overlast waar het COA aangifte van doet) zie: <https://www.coa.nl/nl/overlast> en <https://www.coa.nl/nl/dossier/overlast-criminaliteit-en-maatregelen-dossier>.

2. Voert het COA controles uit in kamers op de aanwezigheid van drugs en (steek)wapens?

Het COA hanteert huisregels. Bij het overtreden hiervan wordt het maatregelen-/sanctiebeleid gevolgd. Voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) geldt dat bezit, handel en/of gebruik van drugs, alcohol, gestolen goederen en/of verboden wapens verboden is. Voor de reguliere opvang geldt dat bezit, handel en/of gebruik van drugs, gestolen goederen en/of verboden wapens verboden is. Daarnaast is openbare dronkenschap verboden.

Wanneer er een redelijk vermoeden bestaat van overtreding van deze regels, kan een tas, kast of kamer gecontroleerd worden. Bewoners zijn verplicht hieraan mee te werken. Ook kan het, bij herhaaldelijke incidenten op een locatie, nodig zijn om in het belang van de veiligheid bredere controles uit te voeren. Daarnaast doet COA aangifte als er sprake is van een (vermoedelijk) strafbaar feit.

3. Bent u bereid om preventief cameratoezicht in te stellen rondom de opvanglocatie, ter bevordering van opsporing en ter versterking van het veiligheidsgevoel van bewoners en omwonenden?

Samen met politie, handhaving en het COA zetten we in op bewezen effectieve maatregelen zoals goede verlichting, toezicht, duidelijke regels en sociale samenhang. Cameratoezicht in de openbare ruimte kan alleen onder strikte voorwaarden: het moet noodzakelijk, proportioneel en subsidiair zijn. Het enkele feit dat er een AZC komt, is onvoldoende om cameratoezicht in de openbare ruimte toe te kunnen passen. Cameratoezicht in de openbare ruimte mag alleen worden ingezet als andere maatregelen niet effectief blijken.

4. Indien zich in Diemen vergelijkbare misstanden voordoen als aan de Hogehilweg, zou dit voor de burgemeester aanleiding zijn om het pand te sluiten?

Het sluiten van een pand kan alleen in bepaalde situaties en onder strikte voorwaarden. Alle specifieke omstandigheden spelen daarbij een rol, dus daar kan alleen een uitspraak over worden gedaan als de situatie zich daadwerkelijk voordoet. In algemene zin kan aangegeven worden dat de gemeente beschikt over wettelijke bevoegdheden om in te grijpen als dat noodzakelijk is voor de veiligheid, leefbaarheid of naleving van regels. Voorbeelden zijn:

- Handhaving via de Wabo / Omgevingswet: wanneer de opvanglocatie niet voldoet aan de vergunningsvoorwaarden (bijv. brandveiligheid, bouwkundige eisen of gebruiksvoorschriften), kan de gemeente handhavend optreden, wat uiteindelijk tot sluiting zou kunnen leiden.
- Openbare orde en veiligheid (op grond van Gemeentewet, Opiumwet, APV): de burgemeester kan bij ernstige verstoringen van de openbare orde in bepaalde gevallen bestuurlijke maatregelen nemen. In sommige gevallen, zoals bij grote drugsvondsten, is (tijdelijke) sluiting van een pand mogelijk.
- Brandveiligheidsvoorschriften (Bouwbesluit / Omgevingswet): bij niet-naleving van brandveiligheidsnormen wordt gehandhaafd en kan uiteindelijk sluiting noodzakelijk worden geacht, maar ook hier is dat het sluitstuk van een handhavingstraject.

5. Waarom heeft het COA de mogelijkheid om de overeenkomst eenzijdig op te zeggen, terwijl de gemeente deze vrijheid niet heeft?

Het COA moet kunnen inspelen op veranderingen in instroom en kan genooddaakt zijn locaties te sluiten bij verminderde behoefte, of juist elders capaciteit te creëren. Daarnaast investeert het COA fors in de locatie en moet daarvoor kunnen uitgaan van een rendabele exploitatietermijn. Een tussentijdse opzeggingsmogelijkheid voor de gemeente verhoudt zich daar niet toe. De gemeente beschikt wel over wettelijke bevoegdheden om in te grijpen als dat noodzakelijk is voor de veiligheid, leefbaarheid of naleving van regels. Zie het antwoord op vraag 4.

6. Worden de Omgevingsvergunning en het Veiligheidsplan ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, of slechts ter kennisname?

Voordat de omgevingsvergunning wordt verleend is bindend advies nodig van de gemeenteraad (art. 16.15a Omgevingswet). Daarbij wordt gekeken of de aanvraag voldoet aan de ruimtelijke beleidsregels van het Rijk, de provincie en de gemeente. Hierna beslist het college, als bevoegd gezag, over de vergunning aanvraag.

Eerder is in de beantwoording op schriftelijke vragen aangegeven dat het veiligheidsplan onderdeel zou zijn van de vergunningaanvraag. In de verdere uitwerking van het proces is dit aangescherpt, waarbij niet het hele veiligheidsplan onderdeel uitmaakt van de vergunning maar alleen de voor de vergunning relevante aspecten zoals omgevingsveiligheid, sociale veiligheid en andere onderwerpen van veiligheid binnen de fysieke leefomgeving. De vergunningaanvraag bevat de onderbouwing van deze eerdergenoemde aspecten van veiligheid, maar het veiligheidsplan zelf wordt later, in overleg met inwoners, politie en andere partners, verder uitgewerkt en vastgesteld door het college.

Wij vinden het belangrijk om de gemeenteraad hier goed bij te betrekken. Net als bij de uitgangspuntennotitie eerder dit jaar zal de raad voorafgaand aan de gesprekken over het veiligheidsplan worden uitgenodigd om aandachtspunten mee te geven. Na vaststelling door het college wordt het veiligheidsplan ter kennisname met de raad gedeeld.

Aanvullende vragen 4/9:

7. Kunt u toelichten welk beleid het COA momenteel voert om het gebruik en misbruik van Lyrica en vergelijkbare middelen binnen haar centra te beperken?

Zoals we ook bij vraag 2 antwoordden mogen bewoners van het AZC geen illegale drugs bezitten en voert het COA daar ook controles voor uit. Pregabalin (Lyrica) kan echter als medicijn worden voorgeschreven. Als een asielzoeker dit gebruikt¹ wordt wel meteen gestart met het landelijke GZA-protocol voor het afbouwen van middelengebruik. In Ter Apel en Budel zijn structureel verslavingsexperts van de Gezondheidszorg Asielzoekers (GZA) aanwezig voor de begeleiding. In de rest van het land (op reguliere- en amv-locaties) zijn de verslavingsexperts inzetbaar als COA of GZA daar een verzoek voor doet. Zo nodig wordt een bewoner doorverwezen naar de praktijkondersteuner GGZ of tweedelijns verslavingszorg. Het COA ziet hierop toe in de dagelijkse begeleiding van bewoners en schakelt de zorgverleners in waar nodig. Daarmee zijn de voorwaarden voor gebruik en afbouw van deze middelen helder en uniform, en geborgd in het landelijke beleid.

8. Welke voorwaarden bent u voornemens te stellen aan het COA met betrekking tot het gebruik van deze middelen door toekomstige bewoners van het geplande asielzoekerscentrum in Bergwijkpark?

Wat de gemeente betreft zijn de afspraken zoals omschreven bij vraag 7 voldoende.

9. Welke aanvullende maatregelen overweegt u om de inwoners van Diemen te beschermen tegen de negatieve gevolgen van het gebruik en misbruik van Lyrica en soortgelijke middelen?

Wat de gemeente betreft zijn de afspraken zoals omschreven bij vraag 7 voldoende.

Aanvullende vragen 23/9:

10. Kunt u garanderen dat het COA, ondanks deze aangekondigde bezuinigingen, in staat zal zijn om menswaardige opvang en zorg te bieden in het geplande AZC in Diemen?

De gemeente Diemen stelt als voorwaarde dat de opvang in het AZC op een veilige, verantwoorde en menswaardige manier wordt georganiseerd. Dat is geen vrijblijvende ambitie: wij spreken het COA daar actief en structureel op aan.

Het COA heeft hierin de wettelijke verantwoordelijkheid en meer dan 30 jaar ervaring met het organiseren van opvang op ruim 300 locaties in Nederland. De gemeente blijft nauw betrokken en houdt de vinger aan de pols, ook bij eventuele landelijke bezuinigingen. Als er signalen zijn dat voorzieningen onder druk komen te staan, treden wij direct in overleg met het COA en sturen wij waar nodig bij (al dan niet gezamenlijk met de regiogemeenten).

¹ Bij een aanmeldlocatie, Ter Apel of Budel, krijgt elke asielzoeker een medische intake.

Op die manier borgen wij dat ook in Diemen opvang en zorg voor asielzoekers op een menswaardige manier wordt gerealiseerd.

11. Kunt u garanderen dat u met het COA sluitende en robuuste afspraken kunt maken over de veiligheid binnen het AZC en in de directe omgeving, ondanks de forse financiële beperkingen?

Zie antwoord vraag 10.

12. Hoe realistisch acht u het om onder deze omstandigheden een omgevingsvergunning af te geven en een overeenkomst van tien jaar met het COA aan te gaan voor een AZC in Diemen?

Wij gaan als gemeente niet lichtvaardig een verplichting van tien jaar aan. Het COA is een rijksorganisatie met een wettelijke taak en rijksfinanciering. Wij hebben duidelijke afspraken gemaakt in de bestuursovereenkomst over verantwoordelijkheden, veiligheid en kwaliteit van de opvang en zien actief toe op de naleving daarvan.

De aanvraag voor een omgevingsvergunning zal worden beoordeeld op basis van de geldende wet- en regelgeving. Als de aanvraag voldoet aan de ruimtelijke en bouwtechnische vereisten, is er geen juridische grond om een vergunning te weigeren.

Aanvullende vragen 30/9:

13. Waarom wilt u meewerken aan de opvang van ca. 50 AMV-ers in de beoogde locatie terwijl de aangenomen motie u verzocht een kleinschalige opvang voor een klein aantal AMV-ers te onderzoeken?

De unaniem aangenomen motie van 3 november 2022 vroeg het college te onderzoeken hoe Diemen kleinschalig opvang kan bieden aan amv's en daarnaast in de regio te zoeken naar mogelijkheden. "In onze regio" betekent ook binnen Diemen. Met de opvanglocatie aan Diemerhof 2 geven we daar concreet invulling aan. Volgens de Spreidingswet moet Diemen minimaal 30 amv's opvangen. Wij hebben ervoor gekozen dit aantal uit te breiden naar circa 50, omdat:

- opvang van amv's vraagt om specialistische begeleiding die beter werkt bij een bepaalde schaalgrootte, (waardoor ook bijvoorbeeld de veiligheid beter wordt gewaarborgd);
- de taakstelling per half jaar kan wijzigen en wij met dit aantal flexibel kunnen inspelen op veranderingen;
- het gebouw efficiënt en duurzaam benut wordt;
- we zo een grotere bijdrage leveren aan het verlichten van de landelijke opvangcrisis.

Daarmee voldoen we aan de motie: we realiseren in Diemen een kleinschalige opvang van amv's, passend binnen onze taakstelling en in samenwerking met COA, politie en hulporganisaties. Overigens belangrijk om nog te benoemen is dat opvang van amv's per definitie kleinschalig is: jongeren wonen in kleine groepen met intensieve begeleiding.

14. Beschouwt u de opvang in de beoogde locatie net als het COA als kleinschalig, en waarom?

Ja. Wij volgen hierbij de definitie van het COA voor reguliere kleinschalige opvang: locaties van rond de 150 plekken met een looptijd van bij voorkeur meer dan 5 jaar.

15. Bent u bereid de komst van een AZC naar Diemen op te waarderen tot een grootschalig project met de daarbij behorende door de raad vastgestelde spelregels over participatie?

Het college heeft het project in de categorie middelgroot beoordeeld. De afweging destijds is evenwichtig en zorgvuldig gedaan en we zien geen reden hier nu van af te zien.

16. Bent u bereid, voordat u een aanvraag voor een omgevingsvergunning afgeeft, een opiniepeiling te organiseren onder alle (meerderjarige) inwoners van Diemen over de vraag of zij de komst van een AZC naar Diemen wenselijk vinden?

Nee. De gemeente Diemen neemt haar verantwoordelijkheid om vluchtelingen op te vangen, in lijn met de Spreidingswet, de oproep van de raad en de gemaakte afspraken met het COA. Onze taakstelling voor het opvangen van asielzoekers staat vast en de vergunningaanvraag wordt volgens de wet uitsluitend beoordeeld op ruimtelijke en technische gronden.

Een opiniepeiling over de wenselijkheid van de opvang zou inwoners onterecht de indruk geven dat de uitkomst daarvan van invloed is op de procedure, en dat zou een verkeerde verwachting scheppen. Inwoners en belanghebbenden krijgen op andere manieren de kans om mee te denken en zorgen te uiten, onder meer tijdens de insprekavond in december en via het omwonendenoverleg. Het college hecht eraan de betrokkenheid en participatie van inwoners zo zuiver en transparant mogelijk in te richten.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Diemen,

de gemeentesecretaris

de burgemeester,

G. T. Wildeman

E. Boog